

מיכל בן-חורין, בתו החורגת של מוטלה קידר, מתארת את פרשת אהבתה עם

ארז, בנו של מוטלה — ואת שיעבודו של ארז לאישיותו של אביו ולתורתו

בנו של מוטלה

אמי, תמר אפלבוים, בתו של הפסל יצחק דנציגר, נישאה למוטלה עם תמר ורדימון (אשכנזי) ז"ל, ונולד להם בן. אותו לאחר שפגשה בו. היא פגשה בו במיקרה, בעודה נוסעת להרצליה. מוטלה, שהתגורר אז במכון רודי לפסיכותרפיה, נסע באותה דרך מדי יום. להפתעתו, סימנה לו מישהי באחד הימים לחנות בצד, וכך הכירו זה את זה. הוא כבר היה חצי שנה בעולם שמוץ כלכלא, ויכול היה לרתק במחשבותיו על המשמעות שמאחורי כל תופעה. את 17 שנות-המאסר שמאחוריו הסביר בפשטות: הוא השתייך לשרותי-הביטחון. ומכיוון שצריך לשמור על מיזבחי-הביטחון העומד מאחורי כל פוליטיקה, נחטף ונשפט בדלתיים סגורות. למרות שלא הספיקו העדויות כדי להרשיע אותו, הושם בכלא רמלה למאסר-עולם. צריך היה לשמור כי לא תיחשף המשימה שאליה נישלה, שהרי פעל משה דיין בלי הסכמתו של דויד בן-גוריון. אחרי שנשפט הבטיח לו עורך-הדין אשר הגן עליו, כי יוכל להוציא אותו אחרי חמש שנים בלבד. התנאי שהציג לו עורך-הדין, שמואל המיר, היה כי עליו לשבת בשקט, אם חפץ הוא במאסר קצר. אך מכיוון שלא עמד באותו תנאי, ישב בכלא רמלה 17 שנים. אמי התאהבה בו. כל-כך מרתק ומדהים היה ביכולתו השיכלית, כל-כך לא-מוכן להתפרש על ערכיו. סקרן היה כילד חף מכל פשע, אשר הפך לקורבן. ואכן, למרות שאינו בדיוק ילד חף מכל פשע, שמחה אני כי הפך להיות אבי-החורג. תמיד עדיף טירוף על בורגנות משעממת, עם אבא העובד בבנק או בסוכנות-ביטוח.

לפני שנשלח לכלא, נישא מוטלה עם תמר ורדימון (אשכנזי) ז"ל, ונולד להם בן. אותו בן, ארז, היה בן 5 כאשר הושם אביו בכלא. ב-1974, כאשר נישאה אמי למוטלה, היא היתה אלמנה מזה 14 שנים. ואילו מוטלה התגרש מתמר ז"ל, לפי בקשת תמר, כמה שנים לאחר שנאסר. תמר ובעלה החדש ניסמו לא-מכבר בלונדון, כאשר נשרפו בדירה שהיתה שייכת לארז.

★ ★ ★

קראתי לו קלימרו. קלימרו היא ציפור קטנה וגלמודה, מהסרטים המצוירים. בכל פעם, כשהיא יוצאת מהביצה אל העולם כדי לחפש אהבה, היא נפגעת עד בכי ובעודה מייללת, חוזרת אל תוך הביצה. לפני כניסתה אל הביצה, היא תמיד אומרת: "אף אחד לא אוהב אותי בעולם הזה..." ארז תמיד חיפש אהבה בלתי-מוותנית. הוא חשב כי יוכל לשאוב ממנה אישור לזכותו להיות הוא עצמו ולא אחר בעולם זה. אהבתו של מוטלה את ארז, שהיתה תלויה בכמה ממשוואות-החורבן שהטיף להן, היתה האובססיה שהפעילה את ארז כל חייו. ולכן, תמיד חזר לחפש את אבא...

עורכי-הדין לאורך כל הדרך. אין להם שום דבר שיוכל להרשיע אותנו, אמר לי עורך-הדין, אחרי שקרא את כתבי-האישום. וגם אם יורשע, לא יקבל תקופת-מאסר ארוכה מזו שכבר ישב. אמר לי אותו עורך-הדין יום לפני המישפט, שבוע לפני המישפט, חודשיים לפני המישפט. הוא ישב לו עצוב ולבד מאחורי חלון-זכוכית בחדר מוגבה, כשהוא לובש את החליפה האפורה שקניתי לאירוע. קלימרו הקטן והמיסכן. חייכנו אחד לשני כשני מאמינים נבוכים, העומדים לזכות בחלוםם תוך שעות ספורות. בהפסקת-הצהררים, שאותה לא שכחה החזירה הג'ינג'ית, עליתי עם העורך-דין לשתות משהו במיונן בית-המישפט. רעתו היתה שיש סיכוי רב כי ארז אכן ישוחרר, למרות חזירות השופטת. התעקשתי כי יקרא לי לדוכן-העדים כעדי-אופי, כפי שנהג לעשות בבקשותינו לשיחור-בערבות. אך הוא סירב, מחשש פן אותה שופטת חביבה תיבהל משיערי הסגול-זרור, ומיד תעניק לארז מאסר כפול.

כל תפילותינו ותקוותינו לא מצאו הדי. ארז הורשע, ונגזרו לו שנתיים מאסר. ירדתי לראות אותו ולשוחח איתו בתא-המעצר שמתחת לבית המישפט. ניתנו לי 20 דקות בלבד, והיה לי כל-כך הרבה להסביר לו, כדי שידע שאינו לבד ולעולם לא יהיה. הוא נראה כל-כך יפה ונוירי בחליפה האפורה, בחולצת-המשי השחורה שעליה ענב עניבה דקה, כשמבטו קודר. רק בזכות כוח האיפוק לא צעק או בכה. "ארז'ה שלי, קלימרו קטן ולבד, כמה חוסר-יצק יש בעולם הזה! תגיד תורה שהשופטת הזאת, שבטח מחטיפה לבעלה מכות בשוט הגלימה, לא נתנה לך שנתיים במחנה-עינויים! יהיה בסדר, זה רק יקח עוד קצת זמן, ואתה תראה שנהיה ביחד." כך אמרתי לו ולעצמי, ופרצתי בבכי. הוא הביט בי מבלי לשקף במבטו כל מרירות, ואמר לי בטון שקט: "את יכולה לחזור עכשיו לארז, מפני שרק פעם בחודש תוכלי לראות אותי." "בחיים לא!" הספקתי להבטיח לו, לפני שהתבקשתי לעזוב. אותן 20 דקות, שבהן אף לא יכולתי לחבק אותו ולהגיד לו עד כמה שאני אוהבת אותו, היו הפעם האחרונה שראיתי אותו מאחורי סורגי-הור-מלכותה. בנובמבר הוא השתחרר, וצילצל אלי הביתה. דאגתי לכך שלחברו יהיה מיספר-הטלפון שלי, שהרי נהגתי לצלצל הרבה ולברר מי ביקר את ארז ומה שלומו.

אבא הסופרמן

מסיבות שאינן קשורות כאהבתי את ארז, היה עלי לחזור לארץ באוגוסט. קשר טלפוני שבועי היה בינינו עד שהגיע לביקור בארץ, בחודש מאי. לתדהמתי, פגשתי בארז שזיכרתי ב-1974, ולא יכולתי לסבול. מיד הבנתי כי לא הצליח להשתחרר עדיין מפילוסופיית-הסופרמן שקיבל מאביו. להיפך, הוא השתמש באותה שנה, שבילה בכלא, כמוכיחה שהוא אכן כמעט סופרמן. אבא מוטלה הוא הרי כל-יכול, שהרי בילה 17 שנים בכלא "מבלי לבגוד בתורתו". וארז, אשר ישב שנה בלבד, הרגיש כתוצאה מכך קרוב יותר אל איתו תודעה...

מסופקני אם היום, באותו תא קטן ומתניק שבו הוא נמצא, האפשרות שיקבל מאסר ממושך עדיין קוסמת לו. להיפך, אני משוכנעת שהוא יותר אומלל ומבולבל משהיה במאסרו הקודם. באותה תקופת-מאסר היה מספר לי מדי יום על תפילותיו הליליות, שבהן התחנן כי יותירו לו להשתחרר בערבות. אני לא

בטרגדיה נמצאים הגיבורים תחת כישוף לממש דבר מסוים, מבלי שהם יכולים להתנער מאותו הכרח כישופי בלתי-מוכן. כאשר מקור הכישוף הוא שלילי, אך נחרט בנפש הגיבור כחיובי והכרחי, סביר כי חייו יעידו על-כך. והנה, ארז שוב נמצא בכלא. ב-13 בנובמבר 1986 השתחרר אחרי שנתי-מאסר. בדצמבר 1985 נעצר ארז על "התעסקות בסחורה גנובה". בעסקה-טלפונים שלו נמצאו מכשירי-טלפון גנובים מתוצרת בריטיש טלקום — חברת-הטלפונים הממשלתית. המכשירים, אשר טרם נמכרו בשוק, נגנבו עליידי עובדי-החברה. ארז ושותפו האושמו בהשתייכות לקבוצה שקנתה — או רק איכסנה — את הטלפונים האלה. בקשתו להשתחרר בערבות אושרה, ואחרי שחבר חתם על ערבות בסך 30 אלף ל"ש הוא שוחרר.

מוטלה קידר עם אשתו תמי אפלבוים-בן-חורין. אם את רוצה להציל את חיך את חייבת לברוח מבערךך.

אך לא להרבה זמן. חודש לאחר-מכן נעצר שנית, בטענה כי הפר את התנאים שבהם שוחרר. הפרת אותם תנאים היא שגרמה לכך שכל בקשותינו להשתחרר בשנית נדחו. על ארז היה להמתין למישפט, כשהוא מאחורי סורגים. מאוחר יותר נזכרנו לדעת כי זה היה לטובתו, וזאת משתי סיבות: בתקופה שהוחזק כאסיר אשר עדיין לא הורשע, יכולתי לביקר אותו מדי יום ל-45 דקות, ולהביא לו אוכל, עיתונים ובגדים נקיים. ואותם שישה חודשים ירדו מתקופת-המאסר שנגזרו עליו אחרי שהורשע, והיו עדיפים בהרבה מבחינת תנאי-החזקה. ב-16 במאי נערך המישפט. לא המישפט לא נערך באונד ביי"ל. כפי שנכתב בעיתונות. אונד ביי"ל מיועד לפשעים יותר מורכבים, מהווים סכנה בקנה-מידה גדול יותר. מישפטו של ארז נערך בבית-המישפט הגבוה של העירייה קרויזון, והשופטת אכן דמתה לבתו המתוסכלת של קצבי-עירייה וולגרי. היא היתה שמנה, ג'ינג'ית, בעלת קול עבה. בכל פעם שהיה תור ההגנה לדבר, היא הפכה מנומנת ומשועממת.

החזירה הג'ינג'ית

הגעתי לבית-המישפט נרגשת. לא היה לנו כל ספק כי נזכה להיות ביחד עוד באותו יום. תיקונתנו אושרה עליידי

כחיפה נפגשתי עם שלמה בן-אמנון. שלמה בן-אמנון מכיר את ארז מאז היותו ילד, ואת מוטלה מזה שנים רבות. הוא עובד סוציאלי, שעבד שנים בשיקומם של אסירים מצד אחד, והיה מקורב למישפחת ורדימון מצד שני. כשסיפרתי לו שאני כותבת על ארז נתן לי חוות-דעת על המכניזם השיכלוני שבנה אצל ארז, כתוצאה מחייו. הנה היא:

תינוק נולד בלי אבא, ואימו נאלצת לגור בעיר, שהרי עזבה את הקיבוץ. היא מבקרת אותו באופן בלתי-סדיר, והוא יושב על העץ ומחכה לה. הרבה מיכתבים כתב בהיותו על אותו עץ, והוא תמיד שואל בהם, "למה אבא שלי לא באה?" הוא מתרגל לחייו בקיבוץ עם סבא וסבתא... ואז, בהיותו בן 9, נלקחת אותו אבא מהקיבוץ כדי שיגדל איתה. לפתע יש לו אבא חורג ושני אחים. אך הוא יודע שאביו נמצא בבית-הסוהר. בהדרגה הוא לומד להתרגל לחייו החדשים. אך לא להרבה זמן, מפני שנשלח לבית-הספר הימי בעכו. בגיל 17 הוא מקבל את מוטלה לחייו. הוא הולך לבקר את אביו בכלא. מוטלה מאוד מרשים אותו, שהרי היה כה חזק, בעוד שארז הוא חלש. הוא היה כה נועז, בעוד שארז מבוהל. מוטלה נותן לארז הופעה מאוד מרשימה, בפעם הראשונה שהוא בא לבקר. כשסיפר לי על אותו ביקור, אמר בהתלהבות כי "אבא עומד על הראש, לומד סינית, לא מתרגש מכלום אלא חושב, יש לו דיאטט-לבן מיוחדת, הוא לימד אותי שעלי להשתמש בשיכלול!" ואז הופך ארז נציגו של אביו, ואינו מוכן לקבל חוות-דעת שליליות על אותו גיבור. סביר שבכך רצה גם להעניש את מישפחתו על חייו, שהרי תמיד הרגיש לא-במקום. לכל אורך חייו, תמיד לאחר שהצליח לבנות דבר חיובי, הוא מקבל איזו מכה וזופל. עד כאן דבריו של שלמה. עלי להוסיף:

אם רצה ארז להעניש את מישפחתו, בקשר שיצר עם אביו לפני שנים, הרי היום עליו לשמור על הקשר בגלל סיבה נוספת. קיימת האפשרות שארז מרגיש באשמה מסויימת, עקב אותה שריפה שבה נפטרו אימו ואביו החורג. אין אדם טוב יותר מאביו להפרכת ריגשות-אשמה. הוא פשוט יגיד לארז, כפי ששמעתי אותו אומר. "אתה יכולת למנוע את זה!" ואז יסיבר לו מהם חיים...

קראתי לו קלימרו. הוא היה תמיד בחיפוש אחר אהבה הבלתי-מוותנית שמעולם לא קיבל מאביו. ומכיוון שתחליף לאותה אהבת-אב מעולם לא מצא, חזר תמיד לחפשו... עשרה בספטמבר, 1987. בעודי שותה קפה בקונדיטוריה שכונתית קטנה, נחתו עיניי על עיתון. בעמוד הראשון ראיתי שם מוכר, כתוב באותיות גדולות. "מה פיתאום, זה בטח מישהו אחר!" אמרתי לעצמי, בעודי נזכרת כי שבוע קודם לכן ראיתי את השם "מוטלה" בעיתון, ונזכרתי לדעת כי הכוונה היתה שונה מזו שחשבת. אך אחרי שקראתי במהירות את הכתוב, ירעתי כי הכוונה היתה דווקא זו שמפניה חרדתי. בכיתי בליבי. ארז שוב נעצר בלונדון, והפעם על קשירת קשר להספקת קוקאין. זה מאכזב להיות עד לטרגדיה. בייחוד כאשר היית גם את קורבן לה, וגיבוריה הם עדיין בעלי משמעות ייחודית לגביר.